

GLEDALIŠKI LIST
NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI
UREDIL CIRIL DEBEVEC

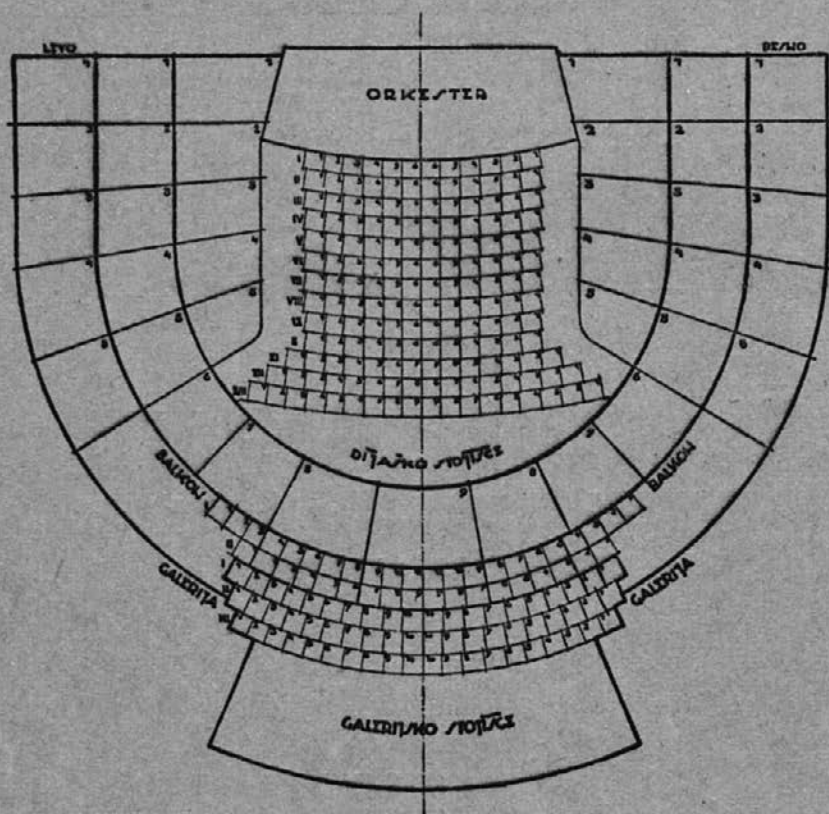
SEZONA 1927/28
1. JUNJA 1928
ŠTEVILKA
17

IZHAJA VSAKEGA 1. IN 15. V MESECU ~ ~ ~ CENA DIN 4

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

RAZVRSTITEV SEDEŽEV

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu

Cena Din 4-

Ost

Maske in profili k Novačanovemu „Hermanu Celjskemu“

Popotnik, avanturist, vitez in advokat Novačan je napisal dramo — prvi del velike trilogije, ki ima za srce rast in procvit veljakov Celjskih. — Z njim sedim v kavarni in meniva se o njegovih junakih, o otrocih njegovega duha. Krepki so ti njegovi dečki, kot je krepak on sam, s pestjo znajo udariti po mizi, kot zna on sam, ceno posvetnih vrlin znajo pretehtati — kot on sam. — Danes v Ljubljani, jo mahne na lepem zvečer z Orientom med palme, pod solnce, piše mi celo karto iz Nizze (To, dragi, Ti ne odpustim!) in črez pet dni sedi zopet v kavarni, kot da ni bilo nič. Tako je! — Sediva torej in on mi tolmači like in postave iz Hermana. — On ve o Celjanih vse, vse arhive, vse luknje je pretaknil in dasi močan in krepak, predstavlja le ambulančno celjsko kroniko. — Toliko za uvod — to pa za to, da ne butnem kar s suhimi dejstvi na dan. — Vse naslednje pa je vzeto iz autorjeve glave, zato pomembno za igralca in režiserja.

HERMAN:

Star je 65—70 let, zdrav in krepak možak. Glava mu je malo osivela, malo plešasta. Vsa postava pa izraža grandezzo rodu, ki vé, zakaj je na svetu. — Po materi je Bošnjak, polnokrven in miren. Srce je jekleno in prožet je z dostojanstvom, kajti on je glava dinastije. Kot tast Žigmundov odločuje usodo Evrope. Ena največjih potez njegovega značaja je, da pusti vse, otroke, in gre v boj — res v boj, on sam, za vsodbudo.

* Po figuri zunanji je malo sklonjen in stopa počasi.

Idejna plat njegova je borba s kaosom, kajti on je prepričan, da je poslan na svet po milosti božji. In to poslanstvo je: pregnati temo. — Iz prilik in potrebe se je razvil v njem tudi diplomat in njegov značilni izrek je: »Storjeno ne bom grajal.« — Herman je absolutist — a njegov absolutizem je principijelen: ustvariti iz rodbine dinastijo, ki bo vladala na velikem teritoriju jugoslovanskih dežel. — Za to idejo, za to poslanstvo

žrtvuje mnogo, celo lastnega otroka, sina grbavca. A zato ga peče vest — in on sluti, da je to kazen.

I G R A L S K I A F E K T I :

1. d e j. Njegovo slavnostno razpoloženje ni čisto — pekoča bolest nad Friderikom gloda njegovo dušo.

2. d e j. Ves čas je diplomat v akciji, razen scene z Hermanom mlajšim, v kateri je brutalen oče. On ljubi Friderika in dobro ocenjuje njegove vrline. Iz tega razloga poizkuša poravnati afero z njim mirnim potom, ad primo z Friderikom, ad secundo radi Friderika z Veroniko. V tem momentu pa naleti na točko, preko katere ne more. Ta točka je Aron.

3. d e j. Tu je samo izbruh: »Fiat voluntas mea!»

4. d e j. Zapleten v afero in proces radi Veronike. On veruje v njeno obsodbo. Ko pa izve, in ko čuje klice ljudstva — izjavi sarkastično:

Besedo iščem, **dajte** mi besedo! Vendar zmaga — in se zave in najde.

5. d e j. V njem je absoluten mir. Vse je razjasnjeno. Borbe ni več. Diplomatski prevladuje: Storjeno ne bom grajal!

F R I D E R I K :

Ženskar, krivoverec, prežet s husitsko vero. Obraz mu je koščten, lasje črni in gosti. Nosi venecijansko brado. — V duši je vihrov, večer upornik. Mitja Karamazov je njegov drug po srcu. — Govorica mu je hropeča, sikajoča — strastna.

Star je med 38—40 leti. Oblečen slabo, povaljano od ječe.

H E R M A N M L A J Š I :

Po značaju udan strastem, pijači in kockam, ostane vendar Celjan. Njegova notranjost je razburkana in sluti smrt. — Brata Friderika ceni in ljubi. —

Zunanost njegova je povsem druga kot ona njegovega očeta in brata. V lice je zabuhel, in vzlic dvaintridesetim letom ima že treh. Glava njegova je vseeno lepa, krasi jo visoko čelo.

Obleka je odlična: v prvem dejanju slavnostna — v drugem že popotna. — V tretjem dejanju kot duh ne nastopi vidno za gledalca, samo »Privid grbavca« najavi njegovo navzočnost.

B A R B A R A :

Poročila se je šestnajstletna z dvainštiridesetletnim Žigmundom. Ohranila je kri plemena in ostala Celjanka. Ključ do nje leži v stavku »Jaz nisem še izsanjala dekliških sanj«. Ona ljubi Friderika, brata svojega, dasi kot kraljica Celjanstvo višje ceni. Trpi ter išče bistvo v ljubezni. Ona je visoko estetična natura, ki zapade ob prvem srečanju mogočni ljubezni do Eneja Silvija. A vendar, kakor velika je njena ljubezen, prav tako mogočno postane sovraštvo, ko jo Eneja Silvij nevede izda z Veroniko. V tretjem dejanju je razočarana in željna maščevanja. V četrtem dejanju postane zločinka, ko dá ukaz, naj Veroniko utopé, vendar celo tedaj ostane estetična.

V prvem in drugem dejanju je oblečena paradno, slavnostno. V tretjem v široko nočno haljo, močno drapirano. V petem v

lovski kostum. Ima močne kite in hodi razoglava. Postave je visoke, lica lepega z markantnimi črtami. Ona je vedno kraljica in celo v najkočljivejših situacijah ne izgubi dostojanstva.

VERONIKA :

Stara je štiriindvajset let, in usoda njena je, da je rojena za ljubezen, in zato tudi čut matere v njej močno živi. Polna mladosti in temperamenta je vsled udarcev usode pripravljena na vse.

Po zunanosti stasita plavalaska, nastopa v prvem in drugem dejanju oblečena preprosto kot dekla. V tretjem razgaljena, okutana samo s pajčolani in ima lase razpuščene. V četrtem in petem je oblečena v raševino, koncem petega pa v belo ohlapno in lahko haljo.

BLAŽENA :

Žena Hermana mlajšega, po narodnosti Nemka — Bavarka. Ima vse znake nemškega značaja, oblastna, častiželjna in do malega pohlepna. Moža ceni in mu pomaga, vendar je pero njegovih dejanj večinoma ona, kajti Herman mlajši je, kot že omenjeno, slabič.

Stara je okrog 25 let, velike, močne rasti. Blondina. Lase nosi spletene v kite, vendar privite na glavo.

Oblečena je v prvem dejanju slavnostno, v drugem pa popotno s klobukom.

ENEJA SILVIJ :

Po značaju in zunanosti predstavlja mogočen kontrast Celjanom. Neveščega posvetnih reči ga kot esteta premami lik lepote Veronikine. In to je vzrok njegove razdvojenosti med Barbaro in Veroniko na eni strani, na drugi pa med strastjo in njegovo vernostjo. Ekstaza njegova prevrne in premaga vse obzire, tako da vpliva na Veronikine sodnike in se priključi bičarjem.

Po narodnosti Italijan je plemič, star 25 let. Zunanost njegova je odlična. Lice blede in nedolžno, govorica jasna, v njem tli velika ambicioznost, katera mu je kasneje prinesla najvišje cerkveno dostojanstvo — papeško tiaro.

Oblečen je v črno, dolgo, tesno ga objemajočo haljo iz dragocenega blaga. Okrog vratu nosi verižico z draguljem.

Ko ga vidimo v V. dejanju je njegova zunanost izpremenjena. Po licu je zarasel in oči se mu mrzlično svetijo.

PATER MELHIJOR :

Ves jedrnat predstavlja tip Gorenjca. On veruje v vrage in hudiče in coprnice, in to njegovo praznoverje je iskreno. Poleg tega je strahopetnik, vendar previden in zvit. Dobrote tega sveta ne zavrača in ljubi posvetne užitke.

V četrtem dejanju je prav tako iskreno razočaran kakor Herman, ker ni Veronika obsojena.

Star je okrog 40 let, gostih las, čeprav na kratko ostrižen. Lice mu je polno in zdravo. Oblečen je v rjavo kuto, vedenje mirno in uravnano.

ARON:

Predstavnik temnih sil, ki rujejo proti Hermanu, odnosno proti Celjanom sploh. Ta idejnost ga dela fanatika, kajti Herman mu je ubil mater. Zato je preverjen, da je v službi višje ideje — plemenske osvete.

Tip inteligentnega žida. Star je 30 let, suhe postave, s črno, nedolgo brado. Pogled njegov je oster, begajoč in vse njegovo telo gibčno in prežeče. V petem dejanju v sceni s Heričem, ko pride iz ječe, je satanski. In to kaže samo s pogledom, ki kaže misel v bodočnost.

V prvem dejanju je oblečen v dolg kaftan in nosi ob strani torbo. Širok židovski klobuk. V drugem dejanju je lakaj na dvoru Friderika in ima postrizeno brado. On samo gleda, prisluškuje, plazi se in snuje. V četrtem dejanju je še vedno lakaj in čuti, da mu postajajo tla pod nogami trdna. V petem dejanju, ko ga privedo iz ječe, razcapan in poraščen.

JOŠT SOTEŠKI:

Tovariš in zaupnik Hermana celjskega. On sočustvuje s Celjani in sovraži Veroniko, ki se je vsilila v rod. Fanatik dolžnosti. Po značaju tip slovenskega človeka in v bistvu dobra duša, čeprav vedno vojak.

Star je okrog 60 let, močan in visok. Glas mu je prijetno hripav, kretnje odsekane, vojaške. Lase ima na kratko pristrižene in nosi močne brke.

Oblečen je v usnat suknjič, škornje in vedno oborožen. Žensk ne ljubi in ima vzrok zato.

HERIČ:

Kot večina je tudi on malo zaljubljen v Veroniko in zato njen priprošnjik v IV. dejanju. Kot kristjan in dober človek izpusti v poslednjem dejanju Arona in nato ga objame resničen strah, da zbeži. Usoda njegova ga vodi v Italijo, kjer postane samotar. Star je okrog 28 let, čedno oblečen brez čelade in brez meča.

I. ŽID:

Oblečen v dolg kaftan, nosi roke vedno skrite v ohlapne rokave. Lice je podobno sovi, star je okrog 70 let in ima majhno, sivo brado.

II. ŽID:

Zagrenjeno lice brez brade, vendar ne obrit in poraščen, star je okrog 50 let in preko glave mu pada burnus.

III. ŽID:

Je star okrog 40 let, velik izrazit nos in dolgo, črno brado. V kontrast prvemu dejanju so židje v IV. dejanju nesramni.

POS LANIK:

Suh človek 35 let, z izrazitim martialičnim licem. Lase črne in brke viseče. Oblečen je po bosansko s kalpakom.

TLAČANI:

Uboge izmозgane pare, umazani, neobriti, stari in upognjeni, gologlavi.

JETNIČARKA:

Preprosta, naivna in dobrodušna ženska, stara krog 40 let.

Postave je korpulentne. Gologlava.

NEMIHLAPEC:

Vse izraža z licem in kretnjami, vendar tudi tupatam z naporom zajeclja in zastoka. Ko pelje Juda Arona iz ječe mu je lice polno zaničevanja.

Star je okrog 60 let, sivih, lepih dolgih las. Lice poraščeno in inteligentno.

GLASNIK:

Eleganten in okreten ogrski plemič, star okrog 25 let. Oblečen v ogrski kostum.

BİČARJI:

Izmozgani, utrujeni obrazi. Samo oči gore in svetijo v fanatizmu. Poraščeni in zanemarjeni so do pasu goli in nosijo na ramah križe različnih velikosti.

R. M.

Evgen O' Neill

Amerika je presenetljiva dežela. Na vsakdanje sivo ozadje ti postavi originalne figure kot: Melville, Poe, Whitman, Henry James... V pozornici je po dolgem mrku napočila zora: mladi O'Neill z dvanaajsterico igrokazov, ki se onkraj velike luže smatrajo za »deco brez matere«. Avtorjev životopis je zanimiv kakor povest Jacka Londona. Izključen z univerze radi razposajene šale, je ta sin irskega potujočega igralca nastopal po raznih odrih, nato odšel sledit zlato rudo v Honduras, potem odjadral v Južno Ameriko. Postopaje po Buenos - Airesu se naposled vkrca za Afriko. V New Yorku pa konča svoje pomorsko klateštvo. Ali zdravje mu je izpodkopano. Sušica ga zalezuje in ga pritira v sanatorij. V samoti in premišljevanju razodene O'Neill svoj poklic. Gledališča se mu hoče. Stopi v Harvardovo dramatsko šolo, kjer poseča tečaj slovitega profesorja Bakerja. In mladenič dozoreva v dramaturga. Pridruži se glumcem iz Provincetowna, slikovitega trga na severni atlantski obali. Morje šumi pod oknom in mu navdihuje enodejanke, one act plays, kakršne so v tem mestu priljubljene. Piše in obenem igra. Njegov teater, to je njegova avtobiografija. Samega sebe je spravil na oder v svojih upornih posestnikih, v ladijskih kuharčkih in domotožnih pustolovcih.

Snov njegovih igrokazov je koncem koncev ena: težnja po široki gladini, klic oceana. Toda O'Neill je tvarino pomnogoteril in jo raznoliko počlovečil. Moški in ženske — te nimajo pomembnih vlog — v njegovih dramah — so izkoreninjenci, prevzanci, stud pred civilizacijo nosijo s seboj na sinja morja. (P. Loti bi bil pozdravil v O'Neillu rodnega brata). Poe, Melville, Whitman, Jack London so bežali pred puritansko, koristolovsko Ameriko, tako tudi vsi O'Neillovi junaki, izobčenci. Oni spoštujejo samo Emersonov zakon: »ovladanje samega sebe«, self-reliance. Edino hrepenenje jim je po verzu

angleškega pesnika: postati kapetani svoje duše. Kopno jih ne miče. Le vlažni živelj jih vabi in kliče, saj predstavlja prvobitne vzgibe v človeku. To ti je venomer razgibana strast. Noben O'Neillov prvoborec ne uteče čarobi krutega, a tudi gibkega in zibkega morja.

Oceanu so posvečeni njegovi prvenci: *Karaimski mesec*, *Na poti v Kardif*, *Dolg povrat*, *Otok s križem*. Evo vam pomorščakov, ki so jih zadržale bodisi tišine ali pa obrežne sirene v lepem tropskem pristanu, gostolečih v varljivi mesečini otožno popevko ali umirajočih v budnih sanjah po zakajenih ladijskih shrambah: morje jih je začaralo v čuječe sanjarje ali v neozdravljive mesečnike in snohodce. Vmes naletiš na blaznika, n. pr. sivi morski volk, ki je zakopal nekje zaklad na daljnem otoku, poprej pa zagrešil umor. Dal si je napraviti na kopnem hišo v obliki ladijske palube in sedaj korači semtertja po njej, strmeč na odprto gladino, zaman pričakujoč brodov, o katerih se mu blede še na smrtni postelji. Na *Ostrovu* z zasajenim križem sameva preplašena ženica, ki jo mož zoper njeno voljo vodi s seboj čedalje više proti severu na ladji kitarici. Ubožica si preganja dolgočasje s sviranjem starinskih napevov, dokler se ji ne zmrači um. O'Neill u se je posrečilo zdramatizirati môro, togobo velikih samot, ono obsedenost, ki jo je P. Loti krstil »sentiment elmique«. Halucinaciji gozdov se vda »Cesar Jones« v istoimenski trodejanki, in nostalgija prostranstva tvori patetičnost »Onkraj obzorja«, zgodbe mornarja, ki je ostal na suhem, torej nezvestega svojemu zvanju in znanju.

O'Neill ne grdi morja. Nadel mu je vlogo, da je opralo grehe Ani Christijevi, ki je šla že preko ljubljanskega prizorišča. Hočeš nočeš se je Ana prodajala pomorščakom po beznicah. Priletni njen oče se vrne z dolge vožnje ter jo odvede na svojem čolnu. Slani zrak in svobodni veter ji stvorita novo dušo. Tudi ona ne more več ostaviti Nerejevega carstva in se poroči s poštenim pomornikom... Morje je pesništvo; zemlja je proza. O'Neill je sprožil novo strelico na suhozemca v »Marku Polu«. Marko Polo potuje, vendar edino zaradi bogastva. V Kathaju se mu želje obistinijo. Imovit je, a niti za belič nima domišljije. Kitajski cesar ga zavida, videč, da odhaja z divno knežno, ki bi mogla utešiti najzibirčnejše srce. Marko pa je zgolj skopuh. Sreča je pri njem, a je ne sluti. Kaj za to? Zasanjana princesa se po njegovi nebriznosti udalji na svoji začarani jadrnici, on sam pa se vrača med svoje železne blagajne v Genovi... Na kopnem srce kopni, medli; domiselnost pa vene. Zavrnjene, potlačene želje se izprevržejo v zločin, kakor vidiš v »Hrepenenju pod brestom«, ki spada med najmračnejše in najbolj realistične drame v Uniji. Po tej drami je sleherni zakon in slednji obzir brezmočen napram koprnenju. Skozi zlodejstvo in krvozmesje si dva človeka podajata roke in gresta veselo v smrt.

Poziv od »nekod« se oglašja tudi »Carju Jonesu«, ki beži v džunglo ne samo iz strahu pred osvetljivimi svojimi črnici. Praznoverna duša njegovega plemena ga žene v šumo, kjer ga njegova bojazen zasleduje v obliki prikazni. Vsa prošlost črne pasme, njene stiske in težave, snujejo mimo njega. Smisel za prvobitnost, pozna-

vanje preprostih stvorov so krepko pomogle O'Neill, da je proniknil v skrivnost zamorske duše. Njene težnje je uprizoril v *Dreamy*, *Vsi otroci božji imajo krila*, ki prikazujejo jadni spopad človeških pasmin v Združenih državah.

Ker je s pridom proučeval Ibsena in Strindberga, O'Neill silno rad ustvarja mistično ozračje. Ta skrivnostna »aura« mu često izpodnaša tla pod nogami. Po stari anglosaški šegi neredko prekorači mejo med resnico in snom. »Marko Polo« — »Veliki bog Brown«, to sta dve obliči tega Janusa, ono jasno, to temačno. Alegorija v poslednji drami je tem nedoločnejša, ker nastopajo izpremenoma v isti osebi Dionizij, sv. Anton in Mefisto. Autor je opremil svoje osebe z naličnicami. Prozorneje nego v »Brownu« je dramaturg prikazal alegorični boj med živino in angelom v isti osebi na »Gorili«: angel je poražen.

O'Neillova dramatika je izrazito moderna po svoji tehniki. Kompozicija je dokaj ohlapna. Nekdanja pravila o gradbi je vrgel med šaro. Ne čas ne prostor ne veljata nič pri njem. Zavesa je stroj, da ukineš razdaljo in dobo. Vajen prvinskih ali divjih bitij se prvak ameriškega odra ne meni za uglajeno govorico. Latovščina in rokovnjaščina mu marsikdaj dobro streže. Dasi je zabavljivec, vendar prevladuje v njem pesnik, lirik. Med najlepšimi njegovimi komadi se omenjajo taki, kjer je domala vse neprekinjen samogovor, n. pr. *Emperor Jones*. Ta enodušnost v čuvstvovanju je edina enotnost njegovih igrokazov.

Ost

Hamlet — petdesetič!

(Razmišljanje ob 50. predstavi).

Po Vseh svetih leta 1921 se je vršila bralna vaja za Hamleta in za njo aranžirane. Vse osobje je bilo prešinjeno od odgovornosti in čim bolj so se vaje razvijale, tem bolj se je kazalo, kako veliko nalogo si je nadelo gledališče. Res je, Hamleta niso igrali prvič na slov. odru, a vendar je bilo naše snovanje novo — da smo imeli zanesljivo zavest, da se dogaja prvič. Že vse dramaturgične predpriprave in ureditev teksta so zavzele, lahko rečem, mesece in začetkom januarja 1922 je delo hitelo svojemu koncu nasproti. Na odru so se vežbale scene s statisti, s Fortinbrasom, v foyeru, v parterju sta se pod vodstvom učitelja borila na fleret Hamlet in Laertes, zgoraj v bufetu pa je molil kralj svojo mračno molitev:

»beseda dviga se, a duh je brez peroti
in prazen glas ne ve do neba poti.«

Dne 28. januarja, torej skoro po trimesečnih pripravah, se je dvignil zastor in pokazal Hamleta v novi obliki. Ne rečem, da so bile te oblike nove, bile so izpopolnjene s pridobitvami Hudožestvenikov in Burgtheatra, prirejene za nas. — Ako povem sedaj, ko pišem ta jubilejni spomin, da je bil »Hamlet« kostumno in dekorativno popolnoma na novo opremljen in so znašali stroški zanj 160.000

kron, lahko rečem tudi, da se je izpremenjen v dinarje vsaj petkrat izplačal, da je torej prinesel vsaj 200.000.

Uspeh, ki ga je doživel Hamlet, je bil tako velik, da je dosegel v tisti sezoni 16 razprodanih hiš — in bil sprejet od vse kritike enodušno pohvalno. — Bil je to lep čas in skorajda ne pomnim lepšega pri našem gledališču. Igrala je kraljico pri premijeri Borštnikova, kralja Gaberščik, prvega grobarja Gradiš in Polonija Ločnik, ki ga je poklical k sebi najvišji režiser v goste. —

V sezoni 1922/23 smo Hamleta ponavljali v abonmaju in je igral ulogo kralja že M. Skrbinšek, kraljico pa g. Medvedova. Sezona 1921/24 zaznamuje štirinajst uprizoritev, v zasedbi pa je prevzela ulogo kraljice ga M. Vera, na mesto odišlega g. Gradiša pa je stopil g. Plut z grobarjem.

V sezoni 1924/26 smo ga uprizorili štirikrat, enkrat z ruskim gostom Elskim v ulogi Hamleta, v naslednji 25/26 pa samo na Vel. pondeljek. Izpremembe v zasedbi so bile malenkostne. Sezona 26/27 ga je postavila dvakrat na oder, letošnja pa mu je dala z gostovanjem g. E. Kohouta z Nar. divadla v Pragi poseben sijaj. Bila je to četrta predstava v tej sezoni.

Sedem let je minilo od premijere. Preko hudih usod, gledaliških kriz, da, celo preko sodne dvorane je romal večni mislec in uloge so se menjale. Ostali so ves čas: Rogoz kot Hamlet, Peček kot Horacij, gg. Medven, Sancin, Smerkolj in Drenovec kot Gildenstern. Vse ostalo se je tekom petdesetih večerov menjalo, odhajalo in spet prihajalo, oddalo uloge in jih spet prevzelo... Pokopavali smo Ofe-lijo Šaričevo in Nablocko, Wintrovo in Vido in Laertes Kraljev in Janov sta dobivala menjaje smrtni sunek otrovanega rapirja...

Zdaj, ob petdeseti predstavi naj povem: odprl nam je Hamlet široka vrata k Shakespeareu, katerega se je naša publika bala in ga zdaj vzljubila, kot še nobeno stvar. — Ta petdeseta predstava pa je slovo! Čas je tekel naprej in ni nam dano, da bi segali v njega neizprosno kolesje. Mi vemo, da smo našli že sami distanco do tega Hamleta, vemo, da je v njem globin, katerih pred sedmimi leti morda nismo videli, morda ne spoznali. Ne zato, ker je naredil vso svojo dolžnost, ga odlagamo, temveč zato, ker je nujnost, da ga postavimo pred nove vidike — da rečem s Hamletom: a to je le odlog za kratke dni.

Prijetno pa je imeti zavest, da se pričenja tradicija slov. teatra z delom, ki je tako veliko in večno. Morda je to naključje — a dejstvo je: na podlagi starih izkušenj bomo gradili in snovali novega Hamleta čez leto ali dve.

M. B. Ljubljanska opera na turneji

Ljubljanska opera je opravila, odkar stoji pod umetniškim vodstvom ravnatelja M. Poliča, že dve turneji in sicer dvakrat v Sarajevo, Dubrovnik in Split, letos pa v Zagreb, Subotico in Beograd.

Ne glede na dejstvo, da je Ljubljana najmanjše in najubožnejše mesto v državi, ki ima svoje državno gledališče, ter kot takšno ne vzdrži prevelikega števila predstav, so podobna gostovanja velikega pomena za medsebojno spoznavanje in v prvi vrsti za propagando naše umetniške ambicije in zmožnosti. Menim, da je malokatera akcija priborila Slovincem večji ugled nego baš ta gostovanja. Kamor je prišla ljubljanska opera prvič, so jo povsod sprejeli malodušno in z neko rezervo, ker so pač mislili, da najmanjši narod te države z najmanjšimi sredstvi ne zmore reproducirati toliko, da bi svojo opero lahko primerjal beograjski ali celo zagrebški. Predlansko sezono je šla tudi ljubljanska opera z nekim strahom na gostovanje, ker še ni bila prepričana, da bo uspela, posebno pa, ker je zagrebška opera eno leto prej skorajda propadla v kritičnem in za operno reprodukcijo občutljivem Splitu.

Tamošnja gledališka uprava ni hotela sprejeti na svojo odgovornost več nego dve predstavi. Sarajevo in Dubrovnik sta bila že osvojena, ko je čakala našo opero najstrožja publika, ki se je hotela na lastna ušesa prepričati o dobroti slovenskega gledališča. Prva predstava je bila nekakšna preizkušnja in odločilna za nadaljevanje gostovanja. Uspeh je bil že pri prvi predstavi popoln, in število predstav je naraslo na deset. Naslednjo sezono so spet vsa tri mesta povabila ljubljansko opero na podlagi uspehov v prejšnjem letu na ponovno gostovanje. Povabilom se je opera tudi odzvala in je znova utrdila svoj sloves in svoje uspehe prejšnje sezone. Slovenci so postali v teh mestih že popularni in reproduktivna umetnost njih opere je visoko spoštovana.

Letos je gostovala ljubljanska opera v Zagrebu, Subotici in Beogradu.

Zagreb, razvajan po svoji lastni operi, ki razpolaga z dvakrat tolikšnimi sredstvi kakor Ljubljana, je priznal visoko umetniško stopnjo našega gledališča in je bil posebno presenečen po celotni ubranosti vseh izvajalcev.

Subotica je sprejela ljubljansko opero s enako rezervo kakor prvič Split. V tem mestu sta bili dve predstavi, »Marta« in »Fidelio«. Že pri prvi predstavi je bila publika in kritika, hrvatska in madžarska, navdušena nad višino umetniškega podajanja. »Fidelio« pa je napravil tako mogočen vtis, da Subotica baje še ni doživela večjega glasbenega dogodka. Najboljši dokaz za uspeh slovenske opere so ponovna vabila.

V Beogradu ni bilo mogoče radi tehničnih težkoč gostovati večkrat nego z eno predstavo. Toda že ena sama predstava (»Zaljubljen v tri oranže«) je prinesla objemu ljubljanske opere isti moralni uspeh, ki ga je par dni preje doseglo v Subotici. Beograjska kritika je priznala disciplino, ubranost in visoko umetniško kulturo objava, ocenila je umetniško sposobnost ljubljanske opere laskavo kakor subotička in splitska kritika. Skratka — slovenska opera je tudi v prestolici pustila vtis umetniškega zavoda zavidljive višine.

Slovenska opera si je z gostovanji utrdila sloves v skoro vseh večjih mestih naše države. Vrednost in pomembnost podobnih go-

stovanj pa bo posebno vzrasla takrat, kadar bomo imeli lastno operno produkcijo, ki jo bomo vpeljali najlažje z gostovanji v vsa večja mesta naše države; tako bomo lahko pokazali ne samo reproduktivno, ampak tudi produktivno vrednost in silo slovenskega naroda.

Ant. Balatka

O pariških koncertih, gledališčih in o Josephini

Danes, ko čitamo na vseh evropskih koncertnih programih pretežno imena sodobnih ali polpreteklih kompozicij, presenečajo pariški sporedi s klasiki na prvem mestu. Ail je to trik stare, večno mlade metropole, ki hoče biti vedno nova in druga, ali je to potreba po izgledu iz neorgauiziranega in neprečiščenega kaosa današnje produkcije. Na primer Stari gospod Pierné (znan v Lj. po baletni prireditvi), dolgoletni šef koncertov orkestra Colonne dirigira: Beethovenovo VIII., Egmonta, Bacha, Schumanna, (ki je zadnje čase sploh »moda«), Wagnerja itd. Gaoubert, dirigent koncertov »La société des concerts du conservatoire« že meša svoje programe: Haydn in za njim Debussy, oče impresijonizma, ki ima še danes dolge roke, ker se njegov vpliv pozna tudi v najmlajši produkciji.

Najbolj novo orijentiran in najdoslednejši je najbrže Walter Straram, ki igra s svojim orkestrom II. symfonio Prokofjeva, Honeggerjevo ouverturo k Shakespearovemu »Viharju«, in mnogo Stravinskega, o katerem oprezni kritik piše: Spominjam se slučaja »Tannhäuserja«, ko je Grillparzer krstil Venušino sceno z priimkom »janičarska« godba in mislim, da šele bodočnost pokaže pravo vrednost in moč te godbe. Koncerti »Lamoureux« so prinesli cel festival Mozarta. Rhéne Baton v »Concerts Padeloup« goji bolj francosko godbo, a tudi rajši starejšo: Franceka, Capleta, Fauréja in druge.

Veliko priljubljenost, kar je gotovo zdravo in dobro znamenje, dosegajo narodne pesmi. Mme Croiza je na svojih treh koncertih prepela nebroj bretonskih in drugih narodnih, ki jih je harmoniziral d'Indy, pa tudi nekateri mladi (Séverac) poleg drugega izbranega sporeda od najstarejših do najmlajših (Milhaud, o katerem nikdar ne vedo, ali se gre zares, ali pa se samo šali).

Posebnost Pariza so religiozni koncerti (paradoks modernega Babela), ki jih vsako nedeljo prirejajo velike cerkve tudi iz praktično-političnih vzrokov. M. Saint-Martin, organist v notre-damski cerkvi, očiščuje vsake nedelje s svojim lapidarnim Bachom zaprašene in pokvarjene dušice živih Parižanov.

Precej besede imajo v godbi in gledališču tujci in obvestila pri našajo dostikrat Parižanom težko čitljiva imena.

Rus, Možuhin (ne tisti iz filma) poje v Opera comique, propagira pa tudi v koncertih umetnost svoje domovine.

Čeh Martinů vzbuja pozornost s svojimi modernimi kompozicijami (koncert za klavir in orkester, »La Bagarre« neke vrste oda na Lindbergov junaški čin 20. stoletja). Dramska trupa Pitojev oficijalno pod protektoratom ministra prosvete Herriola proslavlja Ibsenov jubilej z »Brandom« v gledališču »Mathurinusus«. —

Tudi Sorbonna se udeje v muzikalnem življenju s predavanji, koncerti zaokroženega, zelo informativnega in vedno zanimivega izbranega sporeda, sestavljenega pogosto iz umetnosti tujih narodov (Jugoslavija, Rumunska, Poljska).

Da se reklama in umetnost lahko dostojno družita, dokazujejo najbolj velike firme: Gaveau, Erard, Pleyel (klavirji), ki razpolagajo s krasnimi velikimi koncertnimi dvoranami (v katerih se sme seveda igrati le na instrumente dotične firme).

Véliká opera ima precej obilgaten repertoar: Siegfried, Thaïs, Rigolletto, Traviata itd. Zadnja novost je Puccinijeva »Turandot«. Ne samo premijere, že nekatere skušnje imajo svoj blesk. Stalni posetniki »Habitué«, stoj v entre-delih v skupinah, kritizirajo, razširjajo najnovejše »novice«. Dame v krasnih toaletah (pri katerih začenja po zaslugi Jeanne Lauvin zopet prevladovati »ligne féminine«, ki bo pregnala jeftične »garçons«) se menijo o tem, kako je oblečena Jeanne Renouar, največja lepota med pariškimi igralkami itd. itd.

Opéra comique igra Butterfly, Carmen in pripravlja (že zelo dolgo) Prodano nevesto. V Trocadéro se igra zdaj Carmen, zdaj koncert (Lamoureux), pa tudi film. Théâtre Lyrique ima »Barbier de Sevilla«, »Trianon lyrique« pa goji bolj lahkokrilo muzo: Valčekov čar. (precej novo!), Lakmé, Mascotte in dr.

Komur se zdi ta repertoar star in nezanimiv, lahko obiše »Grand Guigno«, kjer lahko vidi »Človeka, ki je ubil smrt«, ali pa kakšno drugo igro, pri kateri se ljudem lasje ježe.

Kdor pa se boji takih stvari, najde utehe v Music-hallih kot so: Apollo, Casino de Paris, Folies Bergères, Moulin rouge in druga.

Komur je še tega premalo, mora iti »k zelenemu psu«, ali, če ima posebno srečo, v »krstico« temnooke Josephine, ki jo vodi ona (v lastni režiji) osebno, kadar se konča vsako večerno delo. Seveda, če bo prisotna, ker zdaj razburja dunajske filistre in se vozi za spremembo v Pragi na strehi od kočije, kjer prav te dni nastopa (16., 17. t. m.) s »fanti« iz londonskega »Savoy-jazz-orkestra« in pomaga njih vodji Teddyju Sinclairju proslavljati »Synkopo« v »Jes, sir, that's my boby«. To zna še iz Saint-Louisa, kjer se je rodila (1906). V šolo ni hodila rada, ker so ji branili spakovanje. Rada je imela zgodovino, in zlasti slike s kostimi so jo interesirale. Plesala je že kot otrok v kleti, kjer je prirejala predstave svojim »znancem«. Debutirala je v Philadelphiji v zelo slabi reviji, kjer so malo plačali, ali pa skoraj nič, tako da je bila suha kot trska in so ji štrleli zobje iz ust. Odločila se je, pa se je odpeljala v New-York. Na Broadwayu je štirinajst dni hodila k direktorju Music-halla, ki ji je vsakikrat rekel: »Pridite jutri«, in jo je končno sprejel v zbor. Šest

mesecev se je vozila od mesta do mesta. Potem nazaj v New York. Tam jo je некоč videl »veliki« direktor, ko je plesala. Nov engagement. 20 dolarjev na teden! In potem — Evropa: V Cherbourgu imajo majčkene tramvaje, v Franciji je sploh vse bolj majhno, samo pete ženskih čevljev so visoke. Veliki utis prve skušnje na negersko revijo v gledališču »Champs Elysées«: Delavci bulijo z očmi skozi luknje v kulisah, gasilec padajo od smehu čelade z glav, orkester ne more igrati, dirigent se jezi in se smeje, dvajset oseb v parterju miga z nogami in vse — »pour la Josephine«.

(»Biografija« Bakerjeve posneta po nekem interviu.)

Giacomo Puccini: Dekle z zlatega zapada

(La fanciulla del West).

Po daljšem premoru spet Puccinijeva premijera v naši operi. Puccini je še vedno autor, ki daje s svojimi deli gledališkemu življenju pravi impuls. Bolj kot vsak drugi moderni avtor pozna on teatrsko tehniko, ter postavlja na oder zrela dela, polna življenja in uspeha. To pot si je izbral za prizorišče svoje drame daljno Kalifornijo. Po drami Davida Belasca (avtorja »Madame Butterfly« sta libreto izdelala Guelfo Civinini in Carlo Zangarini. V svojem predgovoru podajata avtorja libreto sledeče splošne opazke: »Dejanje se vrši v tistem času kalifornijske zgodovine, ki sledi takoj po odkritju prvega kosa zlata po kopaču Marshallu, v Colomi januarja 1848. Vest o tem dogodku je vzbudila divje poželjenje, prevrnila je ves življenski red do prave anarhije. Združene ameriške države, ki so si l. 1848. pripojile Kalifornijo, so radi notranjih bojev in radi nedovoljne informacije o abnormalnem položaju v deželi v času, ko se vrši dejanje našega dela, skorajda odsotne; prisotnost njih šerifov poudarja le formalno suvereniteto in služi bolj za neko politično kontrolo. Neka primitivna zgodovina, ki jo citira Belasco, pravi o tej perijodi: v tistih čudnih dneh so združili možje, ki so prispeli bogvé odkod, svoje moči v tej daljni zapadni zemlji, ter so se pokorili divjim navadam taborov: njihova prava imena so se takoj izgubila in pozabila, tam so se borili, smejali, igrali, so kleli, ubijali, ljubili in dopolnili so svojo bizarno usodo na način, ki ga danes ne moremo razumeti. Le eno je sigurno: da so živeli. — Tu je torej fiksiran milieu, v katerem se razvija duševna drama treh protagonistov: tabor onih, ki iščejo zlata, v dolini, nad njo vrhovi Sierre; z gorovja prihajajo domačini, podvrženi istim strastem, in se priključujejo kopačem, došlim iz vseh krajev Amerike; okrog teh ljudi brez reda in zakona se plazijo razbojniške tolpe, ki jih je rodilo isto poželjenje po zlatu, napadajo po cestah tujce in domačine, da bi jih oropali njihovega bogastva; iz konflikta, ki nastopi med tema dvema strankama, se ustvarja primitivno, okrutno sodstvo, linčanje. »Dekle zlatega zapada«, drama ljubezni in moralnega prenavljanja z mračnim in grandioznim ozadjem divjih duš in divje prirode je epizoda iz te originalne perijode ameriške zgodovine.

Živimo v dobi komorne glasbe. Ne zahteva velikega izvajalnega aparata, komornih združenj imamo vse polno, in skoraj vsa ta združenja so sodobni glasbi izrecno naklonjena. Zato pišejo komponisti danes najrajši kvartete, tria, sonate in podobno. Najbrž zaradi tega se je forma sočasnih komornih del še precej ustalila ter dobiva vedno bolj konkreten izraz. Nekoliko počasneje gre to s simfonijo ter simfonično glasbo. Simfonične pesnitve na gotova besedila, oziroma sujete so danes precej »iz mode«. Mogoče je tega kriva poplava kakih del, ki izhaja iz glasbene pozne romantike.

Pred dvajsetimi leti je bila deviza dobe skoro le programska glasba, še Stráwiński je napisal v onih časih svoj »Ognjestroj«. Tudi Honegger je pred nekaj leti naslikal »Pacific 231« — vendar smatram to popisovanje železniškega stroja že kot izraz sedanje dobe, v kateri moremo šteti Honeggerja itak med prvoboritlje. Kakor v Bachovih časih, tako tudi danes prevladuje takozvana »formalistična« struja nad »izrazno oziroma enostrano«. Glasba bodi umetnina po sebi, ne pa v zvezi z drugimi umetnostmi, oziroma z njih podporo, s katerimi se v izražanju absolutnih dogodkov ter dejstev itak ne more meriti. Torej: forma nad vsebino. —

Verjetno je, da je ta princip poslednjih dveh decenijev vplival negativno na razvoj opere, pri kateri je glasba neizogibno vezana z dano vsebino ter tudi bolj ali manj od nje odvisna.

Že v pesmicah mora skladatelj vpoštevati ritem ter kolikor toliko izraz besedila. Čim večja je pa oblika, tem bolj prehaja skladateljska funkcija pri obdelavi pesniških snovi v sekundarnost. Tako se ne smemo čuditi, ako niti vrhovom glasbene romantike ni uspela kongenijalna obdelava teksta. Navajam Wilde - Straussovo Salomo, ki je brezdvomno ena najjačjih poznoromantičnih oper. —

Škoda, da nisem še slišal Stráwińskega nove opere: »Oedipus rex«, ki je komponirana na latinsko besedilo ter se po poročilih dunajskih in praških listov zelo približuje oratorijskemu slogu, oziroma se naslanja nanj.

Vojčka, Cardillaca in Jonny-ja smatram kot tri poizkuse, ki naj bi dali operi novo smer. Vendar sem mnenja, da si kljub visoki kvaliteti, ki odlikuje vse tri navedene opere, ne bo noben po izvirnosti stremeč komponist vzel te ali one za vzor. —

Mogoče bom označil Vojčka, Cardillaca in Jonny-ja najlepše s kratkimi pohvalami, obsodbami, mnenji i. t. d., ki sem jih slišal, oziroma čital tik po prireditvah. —

Torej Vojček! Štorija, ki jo je uprav ekspresionistično obdelal Büchner približno pred sto leti, uglasbil pa Schönbergov učenec Alban Berg. Romantika ali ekspresionizem? Konzervativni del češke in nemške kritike je odpravil besedilo in glasbo z eno besedo: boljše vizem! Glasbo so kvalificirali različno. Narodni listi so prinesli oceno med političnimi vestmi pod naslovom »V tujih službah«. V oceni je mrgolelo krilatice kakor: kič, profanacija glasbe, atentat

na živce itd. Socijalistični in komunistični listi so »narodnim listom« očitali, da je buržuazija sama kriva, ako ima slabe živce. — Katoliški listi so označili glasbo kot semitizem. Drugi so jim »dokazali«, da je Alban Berg katolik, da, celo včlanjen pri izrazito katoliških organizacijah. Praškega podžupana dr. Stančka je po prvem dejanju »Vojčka« zadela kap, ter je med predstavo v gledališču umrl. Za teden dni je prinesel Vilindrovov humorističen tednik vprašanje: »Katero je najnovejše nemško sredstvo za ubijanje Slovanov?« ter odgovor: »Slaba glasba à la Vojček«! Tretja predstava je bila v sredini prekinjena, nadaljno izvajanje opere je bilo prepovedano, letos pa je dobil Ostrčil državno nagrado ravno za dirigiranje »Vojčka«. Vse kulturne organizacije so protestirale proti prepovedi, toda zaman. Res strokovne ocene sta prinesla dnevnik: »Narodni osvobození« (Jirák) in »Československa republika« (Haba). Oba smatrata Vojčka kot najjačje operno delo zadnjih decenijev. Posamezni glasbeniki so ocenili opero različno. Janáček: »Glasba, glasba... samo poslušati nam je ne dovolijo.« — Vitězslav Novák: »Moji ženi ne dopade, jaz je nisem slišal.« — Jirák: »Potem pa ne govorite o njej.« Foerster: »Silno pretresljivo delo!« — E. F. Burian: »Ohromne že delo?« — Zd. Nejedlý: »Evangelij, kakršnega že dolgo nismo slišali.« Na mene je učinkoval Vojček tako spontano, kakor še nobena opera. Schönbergovski slog v potenciranem izrazu, vseskozi dovršena kompozicijska ter orkestralna tehnika, neskončna globina ter čisti slog, vse to odlikuje Bergovo delo. —

V nemškem gledališču v Pragi je dirigiral Zemlinsky Hindemithovo opero »Cardillac«, katera premijera je bila par dni poprej na Dunaju. Hindemith gradi popolnoma v drugo smer kot Berg. »Cardillac« sestoji iz zaključenih točk. Niso pa to recitativi, arije, dueti in ansambli v smislu stare opere, ampak vrstijo se fuge, passacaglie, kanoni, da, celo sonate.

S tem se tuptam dejanje zavleče, tako da učinek opere ni bil tak, kakor bi zaslužila glasba. Splošna sodba je bila: preveč glasbe za premalo dejanja; čiste, absoutne glasbe namreč, ne teatarske. — Overtura se začinja z ekspozicijo fuge, kar da slutiti nekak oratorijski slog opere. Glasbo bi najlažje primerjal z J. S. Bachovo. Hudo mušneži so rekli, da je najlepša stran partiture dolga generalna pavza koncem prvega dejanja, kjer je faktično višek dejanja. V drugem dejanju nekoliko utruja pet minut trajajoča fuga flavte, roga in solo-violine, k kateri poje Cardillacova hčerka 3 kitice svoje arije. Konec opere tvori zbor, ki je res nekaj veličastnega. Edini »dramatski« moment v glasbi je Cardillacov motiv, ki ga prinese pozavna. Sicer pa daje Hindemith prednost formi. Mogoče pretirava, ter s tem izgublja dramatski učinek. Cardillaca je sprejelo občinstvo s spoštovanjem, ne pa z navdušenjem. —

Ostane še Křenekov »Jonny«. Besedilo bi bilo primerno za film, torej uspeh pri publiki zagotovljen. Křenek navezuje na jazz, na plesni ritem današnjega velikega in malega mesta. On sam je mnenja, da opera mora najti sredstva, s katerimi naj prodre med narod. Lirične scene je zaokrožil nekako po Mahlerjevem vzoru. Poznam

Křenekova komorna dela prvorstnih kvalitet, ter me je »Jonny« kar očaral umetniško in slogovno. Ne le razočaral, tudi dolgočasil me je še pri premijeri. Izrazite praške prijatelje jazza, Schulhoffa, Buriana in Jeřka prav tako. Resni kritiki so Jonnyja odklonili. Janáčkovo mnenje: »Razprodane hiše, polne blagajne, namesto glasbe pa voda. Kljub vodi pa suša — velika suša«. Kritik nemške gledališke revije: »Signale für die musikalische Welt« je imenoval Křenekovo opero: »eine Spottgeburt von Dreck, beileibe nicht von Feuer!« Na Dunaju in v Pešti je prišlo do škandalov radi »nemoralnih« scen v poteku dejanja, tako da je imela policija povsod polne roke dela. —

Mislím, da bi ne bilo neumestno, ako bi kdo zložil opero na sujet, kjer bi glavne vloge zasedli policaji, resnični policaji, ki bi mogli s pendreki strahovati razne izbruhe pravičnih in nepristranskih kakor tudi pristranskih ter podkupljenih. Ako bi bil Prokofjev delal svoje oranže leta 1928, bi bil čudake oborožil gotovo s pendreki, kajti z lopatami bi galerijo težko izpraznili. —

Poleg velikih oper se poskušajo razni komponisti s tipom enodejanke, takozvane »minutne opere« in sketcha. Rekord je dosegel menda Milhaud z »Ugrabljeno Evropo«, ki ne traja niti 10 minut.

Vsi iščejo. Vse kaže, da še niso našli ter v bližnji bodočnosti ne bodo, kajti današnja doba ni »operna«.

Iz Varšave. Spretni komedijograf W. Perzyński, pomembna osebnost za razvoj moderne poljske drame, je ob zadnjih praznikih uspešno nastopil s svojo glumo »Lekarz miłości« (založ. Gebethner in Wolf v Varšavi). Kakor vobče v svojih poslednjih delih, tako je tudi tokrat zajel snov iz povojne svoje okolice. Novelistično fabulo je opremil s tipičnimi sodobnimi liki, n. pr. ministrom, izišlim iz naroda, njegovim tajnikom, bančnim ravnateljem itd. V zgodbi je polno sijajnih prizorov, kjer se razvija dovtip in humor. Namerki na današnje čase so vzbudili živahno zanimanje med občinstvom.

*

Petdesetletnico svojega delovanja na odru je obhajal eden največjih poljskih gledališčnikov Mieczysław Frenkiel. Vsa javnost se je vneto udeležila proslave, mesto Varšava je poklonilo slavnostniku častni dar 15.000 zlatih in sklenilo, postaviti njegov doprsni kip v preddvoru narodnega gledališča. Iz Francije je prejel viteški križ častne legije, itd. B. V.

Iz uprave

Upravnik g. ing. Kregar je podal ostavko. Do sprejetja ostavke opravlja posle upravnika gen. tajnik in dramaturg g. Oton Župančič.

HERMAN CELJSKI

Drama v petih dejanjih. Spisal Anton Novačan. Režiser: prof. Šest.

Osebe: Herman II. Celjski — Levar; Friderik — Gregorin; Herman mlajši — Jan; Barbara, kraljica ogarska — Marija Vera; Veronika Dese-niška, žena Friderikova — Nablocka; Blažena, žena Hermana mlajšega — Mira Danilova; Eneja Silvij Piccolomini, kaplan na celjskem dvoru — Rogoz; Pater Melhior, gvardijan samostana Malih bratov — Cesar; Aron Salobir — Kralj; Jošt Soteški, poveljnik celjske straže in zaupnik starega Hermana — Skrbinšek; vitez Herič, njegov pomočnik — Peček; poslanik kralja Tvrđka — Jerman; prvi žid — Lipah; drugi žid — Plut; tretji žid — Žagar; prvi dvorjan — Danilo; drugi dvorjan — Smerkolj; tretji dvorjan — Sancin; četrti dvorjan — Pahor; prvi tlačan — Potokar; drugi tlačan — Košič; jetničarka — Rakarjeva; nemi hlapec — C. Debevec; dva paža — Borse, S. Danilova; glasnik iz Budima — Medven; privid grbavega dečka, sina Hermana II. — * * * — Zbor bičarjev. — Dvor, tlačani, hlapci, straže — Bošnjaki. Slavnostni gostje. — Kolo, sluge. — Dejanje se vrši v Celju in na Ostrovcu l. 1426. — Nove dekoracije po osnutkih scenografa prof. Vavpotiča izvršila gledališka slikarna. — Odrsko muziko komponiral S. Osterc.

DEKLE IZ ZLATEGA ZAPADA

Opera v 3 dejanjih. Po drami Davida Belasca napisala Grelfo Civinini in Carlo Zanjarini. Vglasbil Giacomo Puccini. Dirigent in režiser: M. Polič.

Osebe: Minnie — Mitrovičeva; Jack Rance, šerif — Holodkov; Dick Johnson (Ramerrez) — Gospodinov; Nick, natakav v »Polki« — Mohorič; Ashby, agent odpremnega društva Wells Fargo — Rumpel; Sonora — Janko; Trin — Drenovec; Sid — Mencin; Bello — Pavlič; Harry — Banovec; Joe — Simončič; Happy — Sekula; Larkens — Perko; Billy Jackrabbitt, indijanec rdečkožec — Povh; Wowkle, indijanka, Bilyjeva žena — Spanova; Jake Wallace, narodni pevec — Betetto; José Castro, mestic, iz Ramerrezove tolpe — Pavlič; postiljon — Jarc. — Kopači zlata. — Dogaja se pod oblačnim gorovjem (Cloudy Mountains) v Kaliforniji, na zlatih poljanah v času »zlate mrzlice« 1849—1855. — Nove dekoracije izdelal g. J. Skružny.

STIMONDSKI ŽUPAN.

Drama v treh dejanjih. Spisal M. Maeterlinck. Prevedel A. Gspan. Režiser Ciril Debevec.

Osebe: Ciril van Delle, župan stilmondski — Levar; Izabela, njegova hči — Mira Danilova; Floris, njegov sin — Jan; Komandant baron von Rochow — M. Skrbinšek; poročnik Oton Hilmer, županov zet — Rogoz; poročnik Karl von Schauberg — Smerkolj; Klaus, vrtnar — Kralj; Jean Gilson — Gregorin; občinski tajnik — Jerman; sluga — Košič. — Dejanje se godi v Stilmondu, majhnem mestecu belgijske Flandrije. — I. dejanje se prične ob 10. uri in konča opoldne, II. dejanje traja od dveh do štirih, III. pa od pol šestih do sedmih istega dne. — Koncem avgusta 1914. leta.

FANNY IN NJENA SLUŽINČAD

Komedija v štirih dejanjih. Spisal Jerome K. Jerome. Poslovenil Pavel Golia. Režiser: Milan Skrbinšek.

Osebe: Fanny — Debeljakova; Vernon Wethrell — Jan; Martin Bennett — Cesar; Suzana Bennettova — Medvedova; Jane Bennettova — Rakarjeva; Honorija Bennetova — Mira Danilova; Ernest Bennett — Sancin; mlajša gospodična Wethrellova — Balatkova; starejša gospodična Wethrellova — Juvanova; dr. Freemantle — Lipah; George Newte — Jerman; Anglija — Vida; Irska — Arta Jana; Kanada — Silva Danilova; Škotska — Slavčeva; Wales — Mauserjeva; Afrika — Kozamernikova; Malajski Arhipel — Borsetova. — Kraj dejanja: Fannyn budoar na gradu Bandoek na Angleškem.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani.
Urednik: Ciril Debevec. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

RAZVRSTITEV SEDEŽEV

OPERA

